

М. Картель, академік НАН України, директор Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України:

«...Ефективна діяльність нашої академії в сучасній та довгостроковій перспективі неможлива без поповнення молодими кадрами, без залучення активної і талановитої молоді – інженерів-стажерів, аспірантів, молодих дослідників. Саме ця категорія науковців найбільше сповнена амбіціями, новими науковими ідеями та планами. Їхня активність, запал, прагнення реалізуватися в науці є рушієм активного розвитку наукових знань під керівництвом досвідчених учених, яким часто для втілення в життя власних задумів, відверто кажучи, не вистачає кваліфікованих і зацікавлених молодих послідовників. Тому залучення наукової молоді завжди було і є одним із головних пріоритетів у діяльності НАН України. Проте, вочевидь, одного залучення недостатньо. Необхідно мати також важелі чи привабливі умови для того, щоб молодь надовго залишалася (закріплювалася) в системі НАН України, пов'язувала з академією свій подальший життєвий шлях і майбутню наукову кар'єру, а не прагнула працювати за кордоном чи в комерційних структурах. Ось тут і виникають труднощі, подолання яких потребує постійної роботи як на рівні академії, так і, очевидно, на більш високому державному рівні. У концепції чітко окреслено шляхи і передбачено конкретні заходи щодо вирішення багатьох гострих питань, пов'язаних з цією проблемою. Ці найболючіші питання є вже традиційними, і всіх їх можна звести до трьох основних положень: житлова проблема, можливість використання сучасного обладнання та рівень заробітної плати.

Заради справедливості слід зазначити, що керівництво академії завжди приділяло і приділяє посилену увагу зазначеним питанням, і в міру можливості намагається сприяти їх вирішенню.

...Безперечно, академічна наука потребує значних бюджетних асигнувань, однак якщо цього не робити, то держава втратить свій науковий потенціал, а разом з ним і статус самодостатньої, розвинутої в науково-технічному плані країни. Тому потрібна постійна співпраця академії з Кабінетом Міністрів України щодо поліпшення умов оплати праці наукових працівників НАН України, надання цільового фінансування на модернізацію та оновлення дослідницької бази, започаткування державних програм будівництва житла для молоді. Очевидно, що найближчими роками в тих скрутних економічних умовах, у яких опинилася країна, важко очікувати значного збільшення бюджетного фінансування наукових досліджень. Отже, постає питання, що можна ще зробити, щоб підняти престиж наукової праці, не втрачати талановиту молодь? Роздуми на цю тему привели до появи деяких пропозицій, на які, можливо, варто звернути увагу.

По-перше, потрібно тісніше співпрацювати з університетами, створювати спільні творчі колективи, об'єднані реалізацією спільних ідей і проектів, у тому числі міжнародних, використанням унікального наукового обладнання, а також цільовою підготовкою спеціалістів і магістрів – людей, схильних до творчого наукового процесу, відданих науці й готових надалі працювати в академічних установах.

По-друге, з метою підвищення престижу науковця надати можливість організувати в науково-дослідних інститутах лабораторії неструктурного типу з певних проблем чи за окремими проектами під керівництвом молодого вченого як наукового лідера. Певною мірою це стимулюватиме ефективність роботи молодих науковців і визначить їхню подальшу наукову кар'єру.

По-третє, необхідно, можливо спочатку на найвищому державному рівні, розпочати широкий діалог з вітчизняним великим бізнесом з метою надання фінансової підтримки науковій діяльності молодих учених у вигляді часткової або повної спонсорської допомоги коштами (індивідуально або колективно), придбання унікального обладнання, дорогих реактивів і препаратів, програмного забезпечення, а також започаткування іменних стипендій, грантів, премій тощо.

Викладені вище пропозиції не претендують на новизну, більшість із них успішно реалізуються у світовій науковій практиці. Хочу сподіватися, що і в Україні це також може спрацювати і надати додаткову вагому підтримку нашій науковій молоді...» *(Картель М. Залучення до науки талановитої молоді – один із основних напрямів розвитку НАН України // Вісник НАН України, 2014. – № 5. – С. 70–72).*